

Κεφάλαιο 6

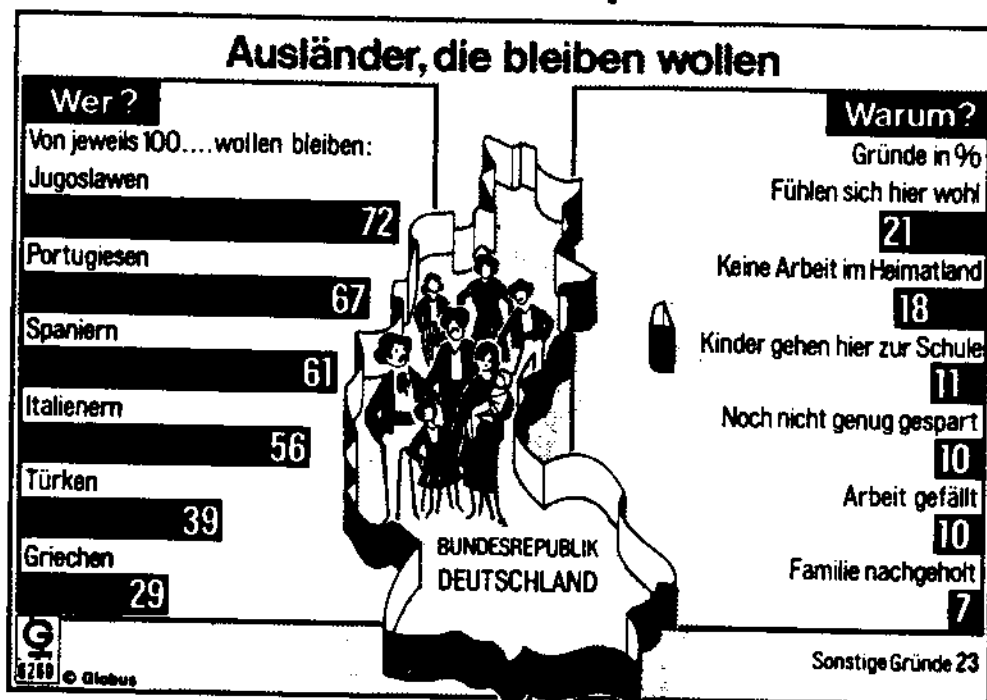
6.1. Και στην πατρίδα τους μετανάστες

Συνεντεύξεις του Γιώργου Ματζουράνη

... Η οικονομική κρίση του 1974 και τα μέτρα, που πήρε η γερμανική κυβέρνηση, ανάγκασαν πολλούς Έλληνες μετανάστες να αποφασίσουν το ταξίδι της οριστικής επιστροφής στην πατρίδα τους. Τους διευκόλυνε και η ανατροπή της δικτατορίας που έγινε την ίδια χρονιά και η κατάργηση της τρομοκρατίας και των διώξεων.

Έτσι στην περίοδο 1975-1979 παρουσιάζεται μια παλιννόστηση Ελλήνων από τη Γερμανία περίπου 30.000 άτομα το χρόνο, ενώ στα επόμενα χρόνια ο αριθμός των παλιννοστώντων μειώθηκε πολύ. Οι πολιτικοί για την μετανάστευση και την παλιννόστηση, τόσο από τη χώρα υποδοχής όσο και από τη χώρα προέλευσης, δεν είχαν κάνει την παραμικρή πρόβλεψη για τις κρίσιμες περιόδους.

Οι Έλληνες δε θέλουν να μείνουν...



στη Δυτ. Γερμανία

Θωμάς, (Βόλος 1980)

Λοιπόν σου λένε, να γυρίσουμε στην πατρίδα. Ωραία, όσο είσαι στη Γερμανία, άλλο τίποτα δε λαχταράς παρά να γυρίσεις στην Ελλάδα. Από μακριά όλα σου φαίνονται εύκολα, πέρασαν κιόλας είκοσι χρόνια από τότε που φύγαμε, ξεχάσαμε τι αφήσαμε πίσω. Μόλις έρθεις εδώ, βλέπεις την πραγματικότητα, αρχίζεις και την αντιμετωπίζεις κάθε μέρα λες, καλύτερα να έμενα στη Γερμανία. Δηλαδή θέλεις να φύγεις από τη Γερμανία όταν είσαι εκεί, δεν μπορείς να μείνεις στην Ελλάδα όταν έρθεις εδώ. Τι συμβαίνει; Για μας δεν υπάρχει χώρος ούτε δω ούτε κει ή συνηθίσαμε να βάζουμε το δισάκι μας στον ώμο; Λοιπόν άκου, και κρίνε. Εγώ ήμουν 27 χρονών όταν έφυγα από τους πρώτους στη Γερμανία. Το 1960. Γύρισα στην Ελλάδα το 1980, σωστά 20 χρόνια στην ξενιτιά. Βάλε τώρα άλλα 17 χρόνια η γυναίκα μου, να δεις μια οικογένεια με 37 χρόνια ξενιτιά χώρια τα παιδιά. Τα δυο τα



είχαμε μαζί μας, το πρώτο όμως το αφήσαμε εδώ στο χωριό, στους γονείς της γυναίκας μου γιατί τότε που γεννήθηκε δεν ήμασταν τακτοποιημένοι, μέναμε σ' ένα πολύ μικρό δωμάτιο και η σπιτονοικοκυρά δεν μας επέτρεπε να έχουμε μαζί μας το παιδί. Ύστερα και κείνο συνηθισε με τους γέροντες δεν ήθελε να έρθει στη Γερμανία. Τώρα είναι 14 χρονών και τα αδέρφια του 10 και 8 χρονών. Όμως δεν μπορούν να συνηθιστούν και να αγαπηθούν. Αυτά που έζησαν στη Γερμανία σκέφτονται αλλιώςτικα παίζουν άλλα παιχνίδια, είναι πιο γελαστά. Ο μεγάλος αδελφός τους όμως δεν τους δίνει και πολύ σημασία, είναι πολύ σοβαρός, έχει τους δικούς του φίλους και μερικές φορές τα κοροϊδεύει που έχουν δυσκολίες στο σχολείο. Δε νοιώθουν σαν αδέρφια αυτό φοβάμαι. Λοιπόν τότε που έφυγα για τη Γερμανία ήμουν γερός, έστιβα την πέτρα που λένε, και οι γιατροί, που με εξετάσανε τότε μέναμε μ' ανοιχτό το στόμα, από τη δύναμή μου. Πήγα στη Γερμανία δούλεψα σε χυτήριο στην αρχή, ύστερα από καιρό έπαθα πνευμονία και ισχυαλγία, που την έχω μέχρι σήμερα. Ύστερα πήγα σε μια μικρή χημική βιομηχανία, έπαθα μια αρρώστια του δέρματος, που έμεινε χρόνια. Η ισχυαλγία είναι αυτό, που με ανάγκασε να επιστρέψω στην Ελλάδα, γιατί δεν έβρισκα πια δουλειά στη Γερμανία και η κρανκενκάσσε έλεγε πως δεν έχω τίποτα σπουδαίο για να πάρω σύνταξη. Εδώ στην Ελλάδα τώρα κάνω μερικές εύκολες δουλειές αλλά και η αμοιβή είναι πολύ μικρή. Πάντως αυτό είναι το παράξενο: Όταν φεύγαμε περάσαμε από πέντε γιατρούς για να διαπιστώσουν αν είμαστε γεροί και κατάλληλοι για τη σκληρή δουλειά. Όταν εγκαταλείψαμε τη Γερμανία κανείς δεν ρώτησε πώς έχει καταντήσει η υγεία μας. Γιατί όχι μονάχα εγώ αλλά και οι περισσότεροι μετανάστες έχουμε πάθει στην υγεία μας, αλλά αν γυρίσουμε στην Ελλάδα δεν έχουμε ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη μέχρι να γίνουμε συνταξιούχοι. Εγώ τώρα είμαι 50 χρονών, δούλεψα 20 χρόνια στη Γερμανία αλλά τη μικρή μου σύνταξη θα την πάρω όταν γίνω 65 χρονών, δηλαδή ύστερα από 15 χρόνια. Και ως τότε, ούτε ταμείο ανεργίας, ούτε ιατρική περίθαλψη και φάρμακα. Λοιπόν, θα ακούσατε από όλους που γυρίσανε στην Ελλάδα ότι δεν μπορούν να συνηθίσουν και θέλουν να ξαναγυρίσουν στη Γερμανία. Είναι γιατί τώρα που είναι μακριά ξέχασαν τι τράβηξαν, και γω λέω καμιά φορά: "καλύτερα η Γερμανία" αλλά είναι πάνω στα νεύρα μου, ύστερα θυμάμαι τη σκληρή δουλειά, το βρώμικο χάλι, τον άγριο αστυνομικό στο Ausländeramt, το ότι επί 20 χρόνια δεν έκανα κανένα φίλο Γερμανό και λέω καλύτερα στην πατρίδα, δεν είμαστε δα και τόσο άσχημα όπως τότε, το 1960, που ξεσπιτωθήκαμε.



Κατερίνα Μ. 12 χρόνων, (Θεσσαλονίκη 1980)

Φοβάμαι πολύ ότι θα χάσω φέτος τη χρονιά μου, στο σχολείο. Δεν καταλαβαίνω πολύ καλά τα ελληνικά γιατί στη Γερμανία πήγαίνα στο γερμανικό σχολείο. Οι γονείς μου δούλευαν βάρδιες και μερικές μέρες τους έβλεπα μόνο την Κυριακή, γιατί δούλευαν και τα Σάββατα.

Αναγκαστήκαμε να έλθουμε στην Ελλάδα, γιατί η μητέρα μου χτύπησε στη δουλειά της και έπαθε μια αναπηρία στο χέρι. Τώρα δεν την παίρνουν σε καμιά δουλειά αλλά δεν της έδωσαν και σύνταξη.

Πηγαίνω στην έκτη τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Ο δάσκαλος ξέρει μόνο καλημέρα να λέει στα γερμανικά και κάθε μέρα μου λέει "Gutenmorgen". Το λέει όμως τόσο άσχημα που νομίζω ότι με κοροϊδεύει. Στην αρχή ανακάτευα πολλές γερμανικές λέξεις στην ομιλία μου και όλοι ξέσπαγαν στα γέλια. Μερικοί συμμαθητές μου με έλεγαν Γερμανάκι και με λένε ακόμα, τους αρέσει να βγάζουν παρατσούκλια στους άλλους, αλλά δεν μπορώ να πω ότι δεν με αγαπούν. Και οι δάσκαλοι με αγαπούν μόνο που δεν μπορούν να καταλάβουν τις δυσκολίες μου. Δεν έχω καλούς βαθμούς και αυτό με στεναχωρεί, προσπαθώ να διαβάσω αλλά μερικές φορές δεν καταλαβαίνω και οι γονείς μου στο σπίτι δεν μπορούν να με βοηθήσουν.

Ο πατέρας μου τώρα έχει καφενείο και είναι όλη την ημέρα απασχολημένος. Στη Γερμανία δούλευε σε εργοστάσιο, στη Mercedes. Η μητέρα μου δεν εργάζεται, μερικές ώρες μόνο το απόγευμα βοηθά τον πατέρα μου στο καφενείο. Φίλους δεν έχω. Μετά το σχολείο πηγαίνει καθένας σπίτι του και τα παιδιά της γειτονιάς δεν έχουν πού να μαζευτούν, να συναντηθούν για να κάνουν παρέα. Η γειτονιά μας είναι όλο πολυκατοικίες και εμείς δεν πρόκειται ποτέ να την αλλάξουμε γιατί ο πατέρας μου λέει πως έχυσε μαύρο ιδρώτα στη Γερμανία για να αγοράσει το διαμέρισμα και θέλει εδώ μέσα να γεράσει. Εγώ να σου πω, αν μπορούσα, θα ήθελα να γυρίσω στη Στουτγκάρδη. Δεν είναι ίσως τόσο ωραία όσο στη Θεσσαλονίκη, δεν έχει ήλιο και θάλασσα αλλά νομίζω ότι εκεί μπορώ να σπουδάσω καλύτερα και να ζήσω.

Έλληνες και Γερμανοί- Εμείς και εκείνοι. Württembergisches Landesmuseum Stuttgart, Hessisches Landesmuseum Darmstadt 1982, σ. 134- 137.



6.2. Ο αόριστος της παθητικής φωνής

Στον αόριστο της παθητικής φωνής μπαίνει και στην Α' και στη Β' συζυγία το ένθεμα **-ηκ-** με τις καταλήξεις του παρελθόντος:

ανακατεύω - ανακατεύτηκα
αγαπάω - αγαπήθηκα

Οι φθόγγοι¹ που βρίσκονται μπροστά από το **-ηκ-** εξαρτούνται από το σχηματισμό του αορίστου της ενεργητικής φωνής:

ενεργητικός αόριστος	παθητικός αόριστος
<p>-σα δίπλωσα διέλυσα αγάπησα</p> <p>Προσέξτε: -σα από ρήματα σε -ίζω/-άζω τόνισα -σα από ανώμαλα ρήματα της Β' συζυγίας ξέχασα</p>	<p>-θηκα διπλώθηκα διαλύθηκα αγαπήθηκα</p> <p>-στηκα τονίστηκα -στηκα ξεχάστηκα</p>
<p>-φα θάβω</p> <p>Προσέξτε: -φα από ρήματα σε -αύω/εύω παντρεύω</p>	<p>-φτηκα θάφτηκα</p> <p>-αύτηκα/εύτηκα παντρεύτηκα</p>
<p>-ξα εκλέγω</p>	<p>-χτηκα εκλέχτηκα</p>
<p>΄Ασιγμος² αόριστος έφερα</p>	<p>τελ. σύμφωνο³ + θηκα φέρθηκα</p>

¹ ο φθόγγος

² άσιγμος, -η, -ο

³ το σύμφωνο

- der Laut

- asigmatich

- der Konsonant, der Pakt

Για την καλύτερη εκμάθηση⁴ ακολουθεί ένα παράδειγμα από την κάθε ομάδα ρημάτων:

μπαλώνω	μπάλωσα	μπαλώθηκα
γεννάω	γέννησα	γεννήθηκα
εκνευρίζω	εκνεύρισα	εκνευρίστηκα
γελάω	γέλασα	γελάστηκα
βάφω	έβαψα	βάφτηκα
μπερδεύω	μπέρδεψα	μπερδεύτηκα
κατατρέχω	κατάτρεξα	κατατρέχτηκα
μεγευνώνω	μεγένθυνα	μεγευνόυνηκα

Βάλτε στον αόριστο της παθητικής φωνής.

οργανώνω	ξεσπιτώνω	μορφώνω
απελευθερώνω	διπλώνω	ξεριζώνω
μπαλώνω	σκοτώνω	στεγνώνω
συγκεντρώνω	ισιώνω	μουντζουρώνω
υψώνω	μειώνω	φιμώνω
χτυπάω	γλεντάω	εννοώ
υποτιμάω	κολλάω	θεωρώ
φιλάω	κουβαλάω	ακολουθώ
τιμωράω	μελετάω	κυλάω
συζητάω	μασάω	προτιμώ
σχηματίζω	ξεκουράζω	γελάω
βυθίζω	βασανίζω	περνάω
σκίζω	υπολογίζω	ξεχνάω
ισιάζω	σκορπίζω	στολίζω
συνδυάζω	διασκεδάζω	συνηθίζω
θάβω	κλέβω	απαγορεύω
προβλέπω	βλάπτω	δημοσιεύω
στίβω	υπαγορεύω	καλυτερεύω
εγκαταλείπω	γυρεύω	κοροϊδεύω
γράφω	αποκαλύπτω	ξολοθρεύω
διώχνω	σπρώχνω	πνίγω
διεξάγω	σφίγγω	διαλέγω
εκλέγω	τυλίγω	ανοίγω
πλέκω	ρίχνω	προσέχω

⁴ η εκμάθηση

– die Erlernung, das Erlernen

Γράψτε δέκα προτάσεις με πολλούς τύπους στην παθητική φωνή.

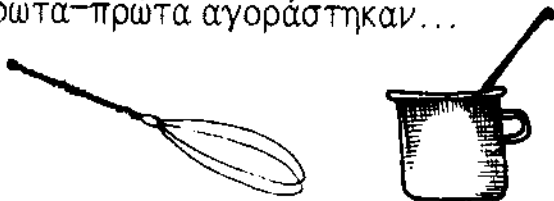
- Πώς σας κάνανε την καινούργια κόμμωση ;

Στην αρχή τα μαλλιά μου λούστηκαν...



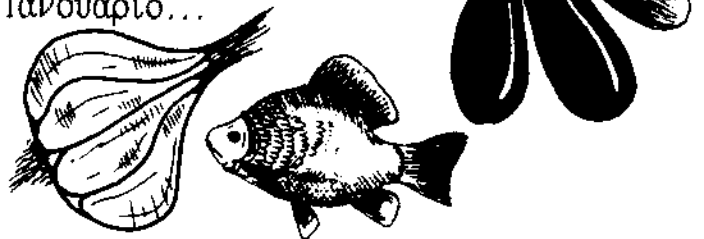
- Πώς προετοιμάστηκε ένα καλό φαγητό για φίλους:

Πρώτα-πρώτα αγοράστηκαν...



- Πώς έγιναν οι εκλογές για τη Μπούντεσταγκ:

Οι εκλογές ορίστηκαν για τον Ιανουάριο...



6.3. Λίγη συμπάθεια για τα "Γερμανάκια"

Γεγονός είναι πως η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών που παλινονοστούν κουβαλάει μαζί της διάφορα προβλήματα που έχουν μάλιστα τέτοια ένταση μερικές φορές, ώστε να χρειάζεται η παρέμβαση ψυχιάτρου. Τα προβλήματα αυτά ξεκινούν από το γλωσσικό, το διαφορετικό τρόπο ζωής, τις χαμηλές σχολικές αποδόσεις και φτάνουν μέχρι την έλλειψη αυτοπεποίθησης, την αδυναμία συγκέντρωσης της προσοχής, την έλλειψη προσανατολισμού, την υπέρμετρη εσωστρέφεια, την επιθετικότητα.

Ας ακούσουμε τώρα την κυρία Αμαλία Μιχελάκη.

Είκοσι χρόνια στη Γερμανία δεν είναι λίγο διάστημα. Ήρθαμε πριν πέντε χρόνια πίσω. Η κόρη μας ήταν τότε 13 χρονών. Και στο σχολείο στη Γερμανία και εδώ είχε προβλήματα. Εκεί τα προβλήματα ήταν με τη γλώσσα. Το παιδί άκουγε στο σπίτι ελληνικά, στο σχολείο γερμανικά. Τελικά μπορώ να πω, πως με τα γερμανικά τα κατάφερε. Όταν ήρθαμε εδώ άρχισαν οι μεγαλύτερες δυσκολίες. Η ελληνική γλώσσα της φαινόταν βουνό. Μιλούσε σωστά, αλλά δεν μπορούσε να γράψει και να κατανοήσει τη γραμματική. Αναγκαστήκαμε να πληρώνουμε ιδιαίτερα μαθήματα μέχρι που τελείωσε το σχολείο. Αλλά και το ίδιο το παιδί κατέβαλε τεράστιες προσπάθειες. Τώρα βέβαια είναι πρωτοετής στα ΚΑΤΕΕ, αλλά αγωνιστήκαμε όλοι σκληρά..."

Δεν υπάρχει δυσκολότερο πράγμα από το να προσπαθείς να προσαρμοστείς σ' έναν άλλο τρόπο ζωής στην αρχή της εφηβείας, που έτσι κι' αλλιώς έχεις προβλήματα.

Τα προβλήματα της γλώσσας, δεν είναι τα μοναδικά που αντιμετωπίζει ένα ελληνόπουλο που επιστρέφει στην πατρίδα. Έχουν προβλήματα εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας, κι αυτό δημιουργεί με τη σειρά του προβλήματα επανένταξης τους στην ελληνική κοινωνία. Μην έχοντας ουσιαστικά ταυτότητα είναι ξένα στη Γερμανία ονομάζονται αλλοδαποί "Gastarbeiter", το ίδιο συμβαίνει όμως και στην Ελλάδα. Είναι λοιπόν παντού αλλοδαποί.

Από την εφημερίδα: "Αυριανή". 18.11.83, σ.6.

1. Τι προβλήματα κουβαλούν μαζί τους τα παιδιά που παλιννοστούν;
2. Να αναφέρετε λόγους γι' αυτήν την κατάσταση.

6.4. Ανώμαλα ρήματα

Ο παθητικός αόριστος ρημάτων που δεν έχουν ενεργητική φωνή

Τα περισσότερα ρήματα απ' αυτά που δεν έχουν ενεργητική φωνή σχηματίζουν τον αόριστο ανάλογα με τις κατηγορίες ρημάτων που θα ανήκαν αν είχαν ενεργητική φωνή.

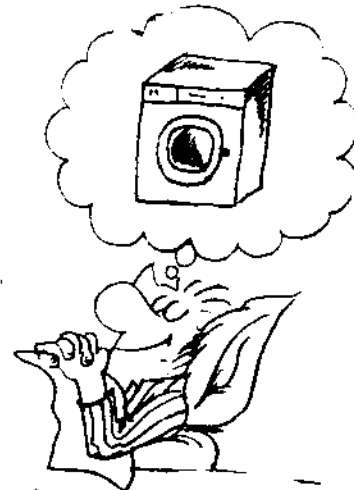
μεταχειρίζομαι	-	μεταχειρίστηκα
ενδιαφέρομαι	-	ενδιαφέρθηκα
συλλογιέμαι	-	συλλογίστηκα

Τα ρήματα της Β' συζυγίας σε **-άμαι -άσαι** σχηματίζουν τον αόριστο σε **-ήθηκα**.

θυμάμαι	θυμήθηκα
κοιμάμαι	κοιμήθηκα
λυπάμαι	λυπήθηκα
φοβάμαι	φοβήθηκα

Σχηματίστε προτάσεις στον αόριστο.

το υπουργείο	επισκέπτομαι
το κάπνισμα	αγωνίζομαι
ο Γιάννης	χρειάζομαι
ένα πλυντήριο...	μεταχειρίζομαι
	συλλογιέμαι
	ενδιαφέρομαι
	δέχομαι...



Υπάρχουν και άλλα ανώμαλα ρήματα χωρίς ενεργητική φωνή.

γίνομαι	-	έγινα/γίνηκα
έρχομαι	-	ήρθα
κάθομαι	-	κάθισα
ντρέπομαι	-	ντράπηκα
στέκομαι	-	στάθηκα
υπόσχομαι	-	υποσχέθηκα
φαίνομαι	-	φάνηκα
χαίρομαι	-	χάρηκα

Συμπληρώστε τον αοριστικό τύπο.

1. Η παρέμβαση του υπουργείου _____ (γίνομαι) πολύ γρήγορα.
2. Η πλειοψηφία _____ (χαίρομαι) για την ανατροπή της δικτατορίας.
3. Ούτε αργότερα δεν _____ (ντρέπομαι) γι' αυτό που είπαν στη συνέντευξη.
4. Πολλοί συμπολίτες _____ (στέκομαι) αντίθετοι στην απόφαση της κυβέρνησης.
5. _____ (υπόσχομαι) πως δεν θα ξαναχρησιμοποιούσες αυτό το παρατσούκλι για την Παναγιώτα.
6. _____ (φαίνομαι) αμέσως πως η υπέρμετρη επιθετικότητα του είχε πολλές αιτίες.
7. Μόλις άκουσε αυτά ο ψυχίατρος _____ (κάθομαι) στον καναπέ του.
8. _____ (έρχομαι) αργότερα από τους συμμαθητές του.
9. Στο τέλος του βιβλίου _____ (χρειάζομαι) και λεξικό.
10. _____ (χαίρομαι) πάρα πολύ που με _____ (επισκέπτομαι) όταν ήμουν στη φυλακή.



Ρήματα με ανώμαλο αόριστο της ενεργητικής φωνής

Πολλά ρήματα που είναι ανώμαλα στον ενεργητικό αόριστο σχηματίζουν την παθητική φωνή στον αόριστο χωρίς άλλες ανωμαλίες.

αυξάνω	αύξησα	αυξήθηκα
αρπάζω	άρπαξα	αρπάχτηκα
αποδίδω	απόδωσα	αποδόθηκα
βάζω	έβαλα	βάλθηκα
βγάζω	έβγαλα	βγάλθηκα
δίνω	έδωσα	δόθηκα
παίρνω	πήρα	πάρθηκα

Συνεχίστε.

ελέγχω	έλεγξα / ήλεγξα	ελέγχτηκα
κοιτάζω	κοίταξα	
παίζω		
πειράζω		
σημαίνω		
τρομάζω		
φέρνω (κατα-...)		
φωνάζω		
ισιάζω		

...

Βάλτε τις προτάσεις στην παθητική φωνή.

1. Άλλαξαν το όνομα της γυναίκας αμέσως μετά το γάμο της.
2. Οι μετανάστες δεν ήλεγξαν ποτέ τους πολιτικούς της Ελλάδας.
3. Έδωσαν καλή αμοιβή στους αστυνομικούς.
4. Έπαιξε άσχημο παιχνίδι πίσω απ' την πλάτη μου.
5. Η βροχή και το χιόνι πείραξαν τις ελιές.
6. Η γιατρός κοίταξε πρώτα τους τραυματισμένους και τους ασθενείς.
7. Η έκθεση δεν απόδωσε σωστά το νόημα του κειμένου.
8. Μετέφεραν τον άρρωστο στο νοσοκομείο γιατί η κατάστασή του είναι κρίσιμη.

Υπάρχουν και ρήματα που είναι εντελώς ανώμαλα:

ακούγω	ακούστηκα
αφήνω (προ-...)	αφέθηκα
-λαβαίνω/-λαμβάνω (ανα-...)	-λήφθηκα (ανα-...)

βάλλω (επι-...)	βλήθηκα (επι-...)
βλέπω	ειδώθηκα
βρέχω	βράχηκα
βρίσκω	βρέθηκα
επεκτείνω	επεκτάθηκα
επιστρέφω	επιστράφηκα
κόβω	κόπηκα
πλένω	πλύθηκα
σπείρω/σπέρνω	σπάρθηκα
στέλνω	στάληκα
τρέφω/θρέφω	τράφηκα
κλίνω	κλίθηκα
κρίνω (δια-...)	κρίθηκα (δια-...)

Προσέξτε: Στο παράρτημα βρίσκεται ένας κατάλογος των ανώμαλων ρημάτων του βιβλίου.

Βάλτε τα ρήματα στην παθητική φωνή.

1. Η μάνα έθρεψε όλη την οικογένεια.
2. Την άκρη του φύλλου την άφησαν άδεια.
3. Βρήκα το αγκίστρι στο στόμα του ψαριού.
4. Έσπειρα ντομάτες στη γλάστρα.
5. Του έστειλαν ένα ολόκληρο γουρούνι για δώρο.
6. Μπροστά στο γκρεμό πήρα γρήγορα την απόφαση.
7. Το γραφείο εύρεσης εργασίας μου κοψε τα λεφτά.
8. Δε βρήκα καμιά διαφορά.
9. Η βροχή έπλυνε τις στέγες.
10. Ο διδάκτορας δεν πήρε την απάντηση.

Ρήματα σε -αίνω, ρήματα της Β' συζυγίας με αοριστική κατάληξη -εσα και συνηρημένα⁵ ρήματα

Για ευκολότερη εκμάθηση αναφέρουμε τα ρήματα σε -αίνω, -εσα και τα συνηρημένα ρήματα χωριστά.

τρελλαίνω μαθαίνω	τρέλλανα έμαθα	τρελλάθηκα μαθεύτηκα
φοράω επαινώ συγχωρώ	φόρεσα επαίνεσα συγχώρεσα	φορέθηκα επαινέθηκα συγχωρέθηκα

⁵ συνηρημένος, -η, -ο - verkürzt, zusammengezogen, kontrahiert

ακού(γ)ω	άκουσα	ακούστηκα
λέ(γ)ω	είπα	ειπώθηκα
τρώ(γ)ω	έφαγα	φαγώθηκα
φυλά(γ)ω	φύλαξα	φυλάχτηκα
καί(γ)ω	έκαψα	κάηκα
κλαί(γ)ω	έκλαψα	κλαύτηκα

Σχηματίστε προτάσεις στον αόριστο της παθητικής φωνής.

η πνευμονία με τη διάγνωση του γιατρού

τα παρατσούκλια από την πεθερά μου

βρίσκω

στο καφενείο

εγώ να βοηθάω στην κουζίνα

ούτε μια φορά να πλύνεις τα πιάτα

δε στέλνω

στο βιβλιοπωλείο εμείς αλλά εσείς

και σκουπίδια στα χρόνια της κατοχής

το κρέας από προχτές

τρώγω

πολύ σκόρδο και πατάτες στη γιορτή

όταν άκουσαν τις αθυρόστομες ψευτιές του

εντελώς η Μαρία όταν πήγε στον ψυχίατρο

τρελλαίνω

μήπως η διευθύντρια

πολλά για το αφεντικό του

για την κουιιάδα της ότι είναι μεγάλη παραμυθού

λέγω

για τις υπναρούδες τέτοια πράγματα

πολύ το δέρμα αυτό το χρόνο

και στην Ελλάδα το μίνι

φοράω

τα παλτά ακόμα και το Μάιο

από τη φωτιά της καρδιάς μου
τα χέρια τους στο χυτήριο
το σπίτι σε λίγα λεπτά

καίγω

απ' όλους οι δραστηριότητές του
οι λέξεις με κόπο
γρήγορα το νέο για τη δικτατορία

μαθαίνω

ποτέ όταν ήμουν μαθητευόμενη
για την ομορφιά των οικοδομημάτων του
για το καλό της φέρσιμο και την περιποίηση των
συμπατριωτών της

δεν επαινώ

Συμπληρώστε τις προτάσεις.

1. Τον _____ (λυπάμαι) όλοι για την αδυναμία του.
2. _____ (λέγω) πως η αναπηρία του τον είχε φρονιμέψει.
3. _____ (ντρέπομαι) γιατί δεν είχε αυτοπεποίθηση.
4. Η πλειοψηφία των παλινοστούντων δε _____ (θυμάμαι)
καθόλου τις πρώτες δυσκολίες.
5. Στην εφηβεία του η επιθετικότητά του _____ (αυξάνω)
ακόμη περισσότερο.
6. Τότε _____ (φοβάμαι) παρέμβαση της Αμερικής.
7. Ψυχίατρος δεν _____ (ακούγω).
8. Το καινούργιο του καφενείο _____ (καίγω) εντελώς.
9. Η επανένταξή του έγινε γρήγορα αλλά ποτέ δε _____
(μαθαίνω) στο χωριό τι είχε περάσει στη Γερμανία.
10. Τότε _____ (φαίνομαι) όλη η εσωστρέφειά του.



Μεταφράστε και συνεχίστε στα ελληνικά.

Elias wurde in Volos geboren, er wurde von seinen Eltern bei den Großeltern gelassen, weil sie in Deutschland arbeiteten. So wurde er in einem kleinen Dorf, hauptsächlich von alten Leuten erzogen. Als er 5 Jahre wurde, wurde er in die Dorfschule geschickt und später ins Gymnasium in der nächsten Stadt. Fremdsprachen und Mathematik lernte er leicht, nur vor Musik fürchtete er sich...

-Περιγράψτε τη δική σας ζωή χρησιμοποιώντας τύπους στον αόριστο της παθητικής φωνής.

-Περιγράψτε την ζωή μιας γυναίκας ή ενός άνδρα που σας ενδιαφέρει.

Λεξιολόγιο: γεννώ, παντρεύομαι, μορφώνω, μαθαίνω, γίνομαι, στέλνω, φαίνομαι, γράφω, τελειώνω, θεωρώ...

6.5. Το όνειρο της παλιννόστησης

Αγγελική: Όταν τελειώσω τις σπουδές μου της Γερμανικής Φιλολογίας και Ιστορίας θέλω να επιστρέψω πάλι στην πατρίδα μου. Ένα από τα πρώτα πράγματα που θα 'θελα να κάνω, είναι να εξασκηθώ πάνω στην μητρική μου γλώσσα, γιατί μετά από 25 χρόνια εξωτερικό έχεις μεγάλες δυσκολίες με τα ελληνικά.

Σκοπεύω όταν γυρίσω στην Ελλάδα να εργασθώ σε μια ξένη εταιρία. Αν δεν τα καταφέρω θα προσπαθήσω να δουλέψω σε φροντιστήριο. Εκεί θα διδάσκω τη γερμανική γλώσσα στα Ελληνόπουλα. Μετά από δύο ως τρία χρόνια θέλω να ανοίξω δικό μου φροντιστήριο, φυσικά με την χρηματική υποστήριξη των γονιών μου.

Βέβαια υπάρχει και μεγάλος φόβος στην επιστροφή μου. Εκεί θα μένω σε άλλη περιοχή, σε διαφορετικό περιβάλλον. Μέχρι να συνηθίσω με τους τρόπους που έχουν οι Έλληνες εκεί, γιατί εδώ εμείς έχουμε άλλη συμπεριφορά, θα περάσει καιρός. Δυσκολίες θα συναντήσω σίγουρα ώσπου να βρω κι εκεί αληθινούς φίλους.

Μπορώ να πω ότι αυτό θα είναι για μένα το δυσκολότερο πράγμα, που θα αφήσω έναν γνωστό μου τόπο και πολλούς καλούς φίλους και γνωστούς μου.

Από την άλλη πλευρά χαίρομαι που θα έχω όλους τους συγγενείς μου κοντά, θείες, θείους, ξαδέλφια, παππού και γιαγιά. Επίσης χαίρομαι να δω τα ωραία μας μέρη με τα βουνά, ποτάμια, νησιά και την όμορφη θάλασσά μας.

Εύχομαι να μου δίνεται αργότερα η ευκαιρία να γυρίσω όλη την Ελλάδα. Τις λίγες εβδομάδες που πηγαίνουμε τα καλοκαίρια τις περνάμε μαζί με τους συγγενείς και από τον τόπο μας δεν ξέρουμε πολλά. Αυτό ελπίζω να αλλάξει με την επιστροφή μου στην Ελλάδα.

Έλενα, 1978. 1987

Μαρία: Όταν με ρωτούν αν θέλω να μείνω εδώ στη Γερμανία ή αν θέλω να γυρίσω πίσω στην Ελλάδα, δεν μπορώ να απαντήσω αυθόρμητα και να πω: "Ναι, θέλω να γυρίσω, ή ναι, θέλω να μείνω εδώ".

Έχω τώρα είκοσι χρόνια που ζω στη Γερμανία. Έχω μεγαλώσει εδώ, πήγα σχολείο, σπούδασα, έχω φίλους και φίλες. Τέλος, έχω συνηθίσει σ' αυτόν τον τρόπο ζωής. Πέρασα τα δύο τρίτα της ζωής μου στη Γερμανία και δεν είναι εύκολο να πάρω την απόφαση να φύγω για πάντα κάτω.

Πολλές σκέψεις τριγυρίζουν στο κεφάλι μου επάνω σ' αυτό το θέμα.

Η πρώτη και σπουδαιότερη είναι ότι δεν ξέρω πια αν είμαι Ελληνίδα ή Γερμανίδα. Σίγουρα θα είμαι κι από τα δύο.

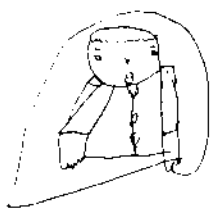
Μεγάλωσα σε δύο κύκλους, ανάμεσα σε δύο κουλτούρες, σε δύο τρόπους ζωής: την ελληνική (με τους γονείς μου) και τη γερμανική (με το σχολείο, πανεπιστήμιο, τους φίλους και γνωστούς μου, που είναι σε μεγάλο αριθμό Γερμανοί).

Προσπάθησα να συνδέσω αυτές τις δύο κουλτούρες για να μπορέσω έτσι να επιζήσω. Κάτι που ήταν βέβαια πολύ δύσκολο. Τώρα έχω φτάσει όμως σ' ένα σημείο που νομίζω ότι πρέπει να είμαι ειλικρινής απέναντι στον εαυτό μου. Λέω ναι στο ότι σκέφτομαι γερμανικά, στο ότι φέρνομαι πολλές φορές σαν Γερμανίδα, στο ότι είμαι κατά κάποιον τρόπο "γερμανοποιημένη".

Για το επαγγελματικό μέλλον μου, δεν μου δίνει η Γερμανία αυτά που θα ήθελα. Θέλω να πω ότι δεν ξέρω αν βρω εδώ δουλειά.

Τι έχω να πω για την Ελλάδα; Είναι κράτος όπως και η Γερμανία που μπορώ να κάνω κριτική. Δεν βλέπω την Ελλάδα σαν το ιδανικό κράτος που θα ήθελα να ζήσω. Η ζωή στην Ελλάδα είναι εντελώς διαφορετική από τη ζωή εδώ. Εκεί θα είμαι πρώτα απ' όλα ξένη, θα πρέπει να συνηθίσω τη ζωή εκεί. Σαν γυναίκα σε μια χώρα πατριαρχική πολύ πιο πατριαρχική από τη Γερμανία θα μου είναι δύσκολο να ζήσω. Πολλές φορές έχω ακούσει ότι άλλαξαν τα πράγματα, αλλά από συζητήσεις με Έλληνες δεν το διαπίστωσα ακόμα.

Επαγγελματικά και στην Ελλάδα δεν είναι ρόδινα τα πράγματα. Εδώ και τέσσερα χρόνια υπάρχει ο κλάδος "παιδαγωγική" και στα ελληνικά πανεπιστήμια. Αλλά αν υπάρχουν θέσεις για τους παιδαγωγούς δεν ξέρω.



Η γλώσσα είναι άλλο μεγάλο πρόβλημα: γράφω και μιλάω ελληνικά αλλά όχι τόσο καλά και σίγουρα όπως στη γερμανική γλώσσα.

Και τέλος είναι και το θέμα της σχέσης με έναν άνθρωπο δικό μου. Έχω σχέση εδώ και 3 χρόνια μ' έναν άντρα Γερμανό.

Είναι εύκολο να φύγω και να πω: "γεια σου, ήταν ωραία, αλλά...";

Τα προβλήματα είναι πολλά. Γερμανία ή Ελλάδα ποιός το ξέρει; Για τη στιγμή ονειρεύομαι το πώς θα μπορούσε να είναι η ζωή στην Ελλάδα, η καρδιά μου λέει "ναι", ο νους μου "όχι". Το να ονειρεύεσαι είναι εύκολο, το να αποφασίζεις κάτι για το μέλλον σου, για όλη σου τη ζωή είναι δύσκολο.

- Περιγράψτε ποιες συνέπειες μπορεί να έχει το όνειρο της παλινοδόστησης για τους Έλληνες στη Γερμανία: Ελπίζουν πως αν θα γυρίζανε πάλι στην πατρίδα θα ... γι' αυτό εδώ στη Γερμανία (δεν) ...

- Περιγράψτε έναν από τα δικά σας όνειρα και ποιες συνέπειες είχε για σας όταν έγινε πραγματικότητα.

6.6. Ανάμικτες ασκήσεις για την παθητική φωνή του αόριστου και του παρατατικού

Κλίνετε τα ακόλουθα ρήματα στον παρατατικό και στον αόριστο της παθητικής φωνής.

	διευκολυνόμενα...		κατανοούμενα...
διευκολύνω		κατανοώ	
	διευκολύνθηκα...		κατανοήθηκα...
	προσαρμοζόμενα...		περπατιόμενα...
προσαρμόζω		περπατάω	
	προσαρμόστηκα...		περπατήθηκα...
	διαπιστωνόμενα...		συνδεόμενα...
διαπιστώνω		συνδέω	
	διαπιστώθηκα...		συνδέθηκα...
	_____		_____
ανακατεύω		εξασκούμε	
	_____		_____
	_____		_____
καταβάλλει		ισιάζουν	
	_____		_____

εγκαταλείπετε

παρατάς

Βάλτε τον αόριστο ή τον παρατατικό της παθητικής φωνής.

1. Η γερμανική και ελληνική κουλτούρα _____ (συνδέω) με τη μετανάστευση.
2. _____ (κρίνω) αυστηρά για τη συμπεριφορά του.
3. Τότε _____ (ονειρευόμαι) συνεχώς την επιστροφή στην πατρίδα.
4. Η καρδιά της _____ (εξετάζω) πολλές φορές αλλά δε _____ (βρίσκω) γιατί είχε πόνους στην αριστερή πλευρά.
5. Η κατάσταση των νεύρων της _____ (θεωρώ) κρίσιμη.
6. Αυτό το επάγγελμα _____ (εξασκώ) τότε πολύ σπάνια από γυναίκες.
7. Ενώ ακόμα ο Νίκος _____ (στέκομαι) στο δρόμο οι άλλοι _____ (συνγκεντρώνω) κιόλας στο τραπέζι.
8. Η Άννα έγινε γιατρίνα ενώ η μάνα της είχε ακόμα την ελπίδα πως θα _____ (παντρεύω) νωρίς.
9. Μέσα μου _____ (εύχομαι) να μην την επαινέσουν.
10. Η ιδέα _____ (εγκαταλείπω) και η αλήθεια _____ (λέγω) στο υπουργείο.



6.7. Ο γυρισμός

Πήρε, λοιπόν, τη μικρή του τη σύνταξη για τα είκοσι χρόνια του, είχε βέβαια και κάτι λεφτά μαζεμένα με την τόση τη στέρηση και ξεκίνησε αμέσως για την Ελλάδα – πίσω για το Ντομπρίνοβο – Ηλιοχώριον, επαρχία Δωδώνης. Μέσα για μέσα στην καρδιά του Πίνδου. Δημήτριος Σκουρογιάννης – Μήτρους που λέγαμε – ο επιστήθιος φίλος μου και φίλος πολύ και του

συγγραφέα μας. Στα σαράντα πέντε του πια μα γερός ακόμα σα βούβαλος, στρογγυλοπρόσωπος, αγριομάλλης, μεγαλόκορμος και στραβοπόδαρος, όπως είναι όλοι τους από κείνα τα μέρη, από κείνα τα βουνά τα μεγάλα.

Και γύρισε ο Σκουρογιάννης εκεί. Έτσι που τό 'χε τάξει στον εαυτό του. Αυτό το Ντομπρίνοβο ήταν το στήριγμα της καρδιάς του στα χρόνια της ξενιτιάς, ήταν το τέρμα του μακρινού ταξιδιού του – κι η ανταμοιβή του μαζί. Τα μεγάλα βουνά της πατρίδας έρχονταν και ξανάρχονταν στην ερημιά του ξένου τόπου, σκεπάζοντας με την αχλύ τη γαλάζια τους την καταχνιά της βορεινής πολιτείας. Και το βράδυ πάλι, καθώς έκλεινε αποσταμένος τα μάτια του, το ξερό, μονότονο όλη μέρα κροτάλισμα των σιδηρικών που βούιζε ακόμα στ' αυτιά του σκεπαζότανε σιγά σιγά από κείνο το γνώριμο, το βαθύ τους ανάσασμα των χιλιάδων και χιλιάδων πεύκων κι έλατων στην Πίνδο – εκεί, σε κείνον τον τόπο, που 'ταν ο τόπος του, όσο δεν ήτανε κανενός – κι αποκοιμότανε μέσα σ' αυτό.

Κρυφά, να μη φανερώνεται στους άλλους και τον αποπαίρνουμε με τις σαχλαμάρες και τα πειράγματα του ελληνικού καφενείου, αυτόν το γυρισμό δούλευε μέσα του – και τον χαιρόταν που θα τον είχε. Να τελειώσει καμιά φορά με τις νόρμες, τα ακόρντ, τα όρντουνγκ, τα συρματόσκοινα και να τελειώσει και με την άσφαλτο, το τσιμέντο και τ' αλουμίνιο, να φτάσει κάποτε κεί:

– Κόβι, Μήτρου μ', κόβε να γυρίσουμε καμιά φορά...

Και καμιά φορά ξεχνιόταν ωστόσο, ξεσπούσε μπροστά στους άλλους: – «Ίμεις από του Ντουμπρίνουβον – «Ίμεις εκεί στο Ντουμπρίνουβον... Ίδέαν δεν έχετε εσείς...»

– Παράτα μας, ρε Σκουρογιάννη, μ' αυτό το Ντομπρίνοβο, του ρίχνονται όλοι.

Τότες έσκυβε το κεφάλι, φούσκωνε τα μάγουλά του, μετάνιωνε που του ξέφυγε και το ξανάπε, σώπαινε κι ορκιζότανε μέσα του να φυλάγεται, να το φυλάει για τον εαυτό του, θησαυρό του, καημό του.

Αύγουστος ήταν. Από τη Θεσσαλονίκη που κατέβηκε με το τρένο – τίποτα δε στάθηκε να δει – γραμμή λεωφορείο και στην Κοζάνη, γραμμή κι από κει για την Κόνιτσα. Εκεί το νοίκιασε το μικρό ημιφορτηγό για τις έξι βαλίτσες του, κάτι δέματα, κάτι πακέτα, άλλα μικρότερα – τα καζάντια του στη Γερμανία. Σε τρεις τέσσερες ώρες σταματήσανε στο μικρό μπακάλικο – ήταν από τότε, πριν φύγει. Τώρα με το δρόμο που φκιάξανε, το μεγαλώσανε και σταματούν εκεί τα λεωφορεία. Κατέβασε τα πράματα, πλήρωσε τον άνθρωπο, έφυγε το φορτηγάκι, αυτός στάθηκε μια στιγμή και κοίταξε γύρω του. Αριστερά του το βουνό της Λάιστας, κάτω η βαθιά ποταμιά που πάει με τ' άλλα νερά να βρει τον Αώο. Το χειμώνα βουίζει, η πλατιά της χαλικάριά λαμποκοπάει τώρα μέσα στον ήλιο. Πέρα, μπροστά του ο Γυφτόκαμπος. Αντίκρου του εκείνη η πλαγιά με τα πεύκα, τα ελάτια να κατρακυλούν αραδιαστά, πυκνά, στητά, φουντωτά. Ξωπίσω της, πέρα, τα βουνά τα μεγάλα – όπως τά 'ξερε. Ο τόπος του.

Είκοσι χρόνια τά 'στειλε ταχτικά κάθε μήνα στους γονιούς του τα ογδόντα του μάρκα και νά 'ρθει δεν θέλησε. Δεν ήτανε μόνο για τα λεφτά, την

οικονομία και δεν ήταν ύστερα μονάχα για τη δικτατορία, τις φασαρίες. Χωρίς να το ξέρει, χωρίς να μπορεί να σκεφτεί τέτοια πράματα ήταν κι αυτός από τους ανθρώπους εκείνους που δεν το λιανίζουνε τ' όνειρό τους, το θέλουν ακέραιο, σωστό, μια και καλή, το φκιάχνουνε μέσα τους, το στήνουνε, το δουλεύουν και ξέρουν, μπορούνε να την καρτερούνε την ώρα του.

Το χωριό αρχίζει λίγο πιο κάτω απ' το δρόμο, κατηφορίζοντας από τούτη τη μεριά της βαθιάς κοιλάδας. Τίποτα δε φαίνεται από το δρόμο. Μεγάλες καρυδιές τα κρύβουν, τα σκεπάζουν ολότελα τα πέτρινα σπίτια του ως κάτω στην εκκλησία με τον πελώριο πλάτανο μπρος της. Το μεσημέρι κρατούσε ακόμα, ψυχή δεν ήταν στο δρόμο. Τράβηξε τα πράματά του στην άκρη, κάθισε στον ίσκιο πάνω σ' ένα κασόνι κι άκουγε τα τζιτζίκια. Σήκωσε μια στιγμή το κεφάλι κατά το δέντρο, χαμογέλασε – τον καλωσορίζανε.

Εκεί τον βρήκαν αργό τερα, τον γνωρίσανε, τον βοηθήσαν να κατεβάσουν τα πράματα, μπήκε στο πατρικό του ήρθαν όλοι, τον καλωσορίσανε, τον δεχτήκανε μετά χαράς, μείνανε ως το βράδυ μαζί του.

Είχε φτάσει.

Από τότε που γίνηκε ο κόσμος οι Ντομπρινοβίτες ξενιτεύονται. Στο χωριό τους γυρίζουν άμα γεράσουν. Ποτές τους δεν ήτανε ξυλοκόποι στα δάση πού 'χουνε γύρω τους, αγωγιάτες στα βουνά τους, τσομπαναραίοι, μαστόροι, χρυσικοί, καλαντζήδες. Ένα παρακλάδι της Εγνατίας περνούσε από κει. Το παίρνανε και τραβούσαν – όπου τους βγάλει. Ξενιτευόντανε για να καζαντίσουν. Στα Γιάννενα, τη Θεσσαλονίκη – τον παλιό καιρό πηγαίνανε στα μέρη της Μαύρης Θάλασσας, κάτω χαμηλά στη Μεσημβρία, τον Πύργο, την παλιά Ανατολική Ρωμυλία – δικά τους ήτανε κάποτε κείνα τα μέρη. Ο συγγραφέας μας λέει πως είναι άνθρωποι σε τούτο τον κόσμο που τό 'χουν στο αίμα τους να προκόβουν. Δεν πέφτουν έξω με τις δουλειές, τα λεφτά. Οι Ντομπρινοβίτες είναι απ' αυτούς: Γερή καρδιά, γερό κορμί, σίγουρο μάτι.



Δίπατα πέτρινα σπίτια, εκκλησίες μεγάλες με πλατώματα πλακόστρωτα μπροστά τους, σχολειό δικό τους, που φκιάζανε μόνοι τους, τα στενωρύμια του χωριού τους όλα καλντερίμι με δουλεμένη τη πέτρα – τη μαρτυρούνε την προκοπή που κάναν στα ξένα και που τη φέραν και δω.

Ξενιτεμένοι και τώρα, πάνε και τώρα το καλοκαίρι, με τα γιωταχί τους, τα τρανζίστορ, τις ηλεκτρικές τους κουζίνες, με τις νικέλινες πολυθρόνες που κουβαλούνε μαζί τους για τις αυλές τους. Εργάτης στη Γερμανία από το Ντομπρίνοβο δεν πήγε κανένας - αυτός ο Σκουρογιάννης μονάχα.

Κόσμος ήτανε και τώρα στο χωριό του, πολύς, Αύγουστο μήνα που γύρισε. Και χάρηκε βέβαια που τους βρήκε τόσους εκεί. Άλλοι τον ξέραν, τους ήξερε, μ' άλλους βρεθήκανε νά 'χουν συγγένειες, παλιές γνωριμίες. Το βράδυ ανεβαίνουνε και μαζεύονται στο μπακαλικάκι του δρόμου, κατεβαίνουν στην εκκλησιά με το μεγάλο της πλάτωμα, πότε πάλι στην πλατεία του σχολειού - μια ταράτσα πάνω από τη ρεματιά.

Θά 'θελε να τους έλεγε κάτι κι αυτός για τα δικά του της Γερμανίας, την ξενιτιά, τη νοσταλγία, τα βάσανα. Εδώ τώρα μπορούσε να το λέει πια και να μη φοβάται, πως - «Ιμείς εδώ στο Ντομπρίνοβον»... Δικοί του άνθρωποι είναι γύρω του, Ντομπρινοβίτες, Ντομπρίνοβο είναι όλα.

Και δεν το λέει. Από τις πρώτες μέρες ακόμα αρχίζει να νιώθει πως κάπως είναι και κάπως δεν είναι μαζί με τους άλλους. Κάτι του λείπει για νά 'ναι μαζί τους, για νά 'ναι απ' αυτούς. Ο συγγραφέας μας νά 'ταν εδώ, θα μπορούσε νά 'λεγε πως αυτός απόμεινε όλα τα χρόνια της Γερμανίας Ντομπρινοβίτης, οι άλλοι δεν είναι τίποτα πια, από πουθενά δεν είναι. Όπου βρεθούνε, μόλις βρεθούνε, θ' αρχίσουν σε λίγο και λένε πάλι για τις δουλειές τους, για τα λεφτά τους, τα μαγαζιά τους, τα πράματα, μηχανήματα, κτήματα που αγόρασαν, που θ' αγοράσουν. Αν ήταν εδώ κανένας Μπρουσάκης, Σαββίδης, Γιαννόπουλος, από κείνους τους φιλόσοφους του ελληνικού καφενείου, θά 'χε πάλι τη σοφή την εξήγησή του - κοινωνία της καταπόνησης και το ξερίζωμα, την αλλοτρίωση των ανθρώπων και τ' άλλα που λέγανε.

Ο Σκουρογιάννης δε μπορούσε βέβαια να σκέφτεται τέτοια πράματα, τόσο πολύ. Αρχισε μόνο και τό 'νιωθε πως ήτανε μόνος μέσα σ' αυτούς τους ανθρώπους, έτσι σα λίγο ξένος ανάμεσά τους. Του φαίνονται λίγο παράξενοι - άλλος κόσμος είναι. Άλλοι, λοιπόν, ήταν εκείνοι οι φιλόσοφοι με τις πολλές θεωρίες τους, τις παραλαπίπες και τους κανγάδες. Αυτός ήταν που τους απόπαιρνε τότε - τους θυμιάται τώρα καμιά φορά το βράδυ, γυρίζοντας σπίτι. Και κείνα τα βράδια της ξενιτιάς, το κουτό, βαρετό ξεροστάλιασμα στο σταθμό - δεν ξέρει βέβαια κι αυτό να το πει - αν άλλο δεν είχανε μέσα - ήτανε κάπως σαν να τους δέναν, να τους ενώναν - ίδιος καημός, ίδια πίκρα - κάπως κοντά σου τον νιώθεις τον άλλον. Πολύ σκορπισμένοι του φαίνονται τούτοι - μέσα στην Ελλάδα, μέσα στο δικό τους τον τόπο. Και δεν το λέει - «Ιμείς ιδώ εις το Ντομπρίνοβον - φοβάται ο Σκουρογιάννης μη του ριχτούνε, τον αποπάρουν κι εδώ.

Έβαλε μαστόρους κι έφκιαξε το 'να δωμάτιο, έφκιαξε δίπλα το μαγειριό του, ταχτοποίησε με μεράκι τα γερμανικά κουζινικά πού 'χε φέρει, έφκιαξε μποροστά την αυλή την πλακόστρωτη, την περγολιά της. Έφκιαξε και λίγο το φράχτη - πήγε κι έφκιαξε και τους τάφους των γονιών του στο νεκροταφείο - τα τέλειωσε όλα σωστά, νοικοκυρεμένα. Οι άλλοι θα φεύγαν ως το φθινόπωρο, αυτός δεν έφευγε, ερχόταν. Κατέβηκε για λίγες μέρες στα

Γιάννινα κανόνισε την επιταγή για τη σύνταξή του να του τη στέλνουνε στο χωριό, έβαλε τα λεφτά του στην τράπεζα, τέλειωσε μ' αυτά, γύρισε πίσω.

Καιρός ήτανε πια να περπατήσει και λίγο τον τόπο του. Πήρε το δισάκι του ένα πρωί – να κατέβαινε ως κάτω στη ρεματιά, νά 'μπαινε λίγο στο δάσος. Κατέβηκε. Μικρά «πριόνια» δουλεύουν και τώρα στην άκρη του δάσους. Έκατσε λίγο – την είδε την τυράγνια των ανθρώπων, των μουλαριών να κουβαλούν ως τα φορτηγά τους μεγάλους κομμένους κορμούς. Πιο γνώριμος του φάνηκε ο κόσμος αυτός, πιο δικός του. Τράβηξε ύστερα λίγο πιο πέρα, έκοψε αριστερά, μπήκε στο μεγάλο δάσος. Πήρε το παλιό μονοπάτι των τσομπαναραίων, των ξυλοκόπων, των παλιών ληστάρχων που τραβάει για την κορφή. Ανάσανε βαθιά το βουνίσιο αγέρα, στάθηκε μια στιγμή και τ' άκουσε ζωντανό το βούισμα εκείνο των δέντρων – που μακρινό τον ακολουθούσε τότε στη Γερμανία. Έφτασε στο ξέφωτο πού 'ξερε, κοντά στην κορφή – ένα μικρό λιβάδι – σκηνίτες εκείνα τα χρόνια τα φέρναν εδώ και βοσκούσανε τα μικρά κοπάδια τους.

Γύρισε αργά στο χωριό με το ηλιοβασίλεμα – γραμμή για το σπίτι – κανέναν δεν ήθελε. Ήτανε μια μέρα καλή, κάτω στη ρεματιά, στη χαλικάριά, στα πριόνια, ψηλά στο βουνό. Τ' όνειρο του γυρισμού του δεν τον είχε γελάσει.

Δημήτρης Χατζής: Το διπλό βιβλίο. Αθήνα 1979, σ. 125-132.

- Να υπογραμμίστε⁶ από μία σελίδα τα ρήματα που είναι στον παθητικό αόριστο.

- Αποδώστε την ιστορία με δικά σας λόγια.

- Ποιες σκέψεις για το γυρισμό θέλει να εκφράσει ο συγγραφέας;

- Περιγράψτε το στυλ του Χατζή.

6.8. Λεξιλογικές⁷ ασκήσεις

Μεταφράστε.

1. Die alten Berufe wie Holzfäller, Fuhrmann und Kesselflicker wurden durch die Landflucht ausgerottet.
2. Sie bereuten die Rückkehr.
3. Die Arbeit in der Küche wurde durch Waschmaschinen, elektrische Öfen und andere Küchengeräte vereinfacht.
4. Die Tiere wurden getötet und ihr Fleisch wurde sofort zerlegt.

⁶ υπογραμμίζω – unterstreichen

⁷ λεξιλογικός, -ή, -ό – Wortschatz-, lexikalisch

5. Der Lärm der Grillen war bis auf die Terrasse des Hauses zu hören.
6. Die Tannen und Fichten wurden vom Dunst verdeckt.
7. Die Nebenzweige der Familie, die in der Fremde lebten, wurden vergessen.
8. Die Begriffe Entfremdung und Entwurzelung schienen ihr nur Geschwätz zu sein.
9. Der Sarg wurde zum Friedhof getragen.
10. Tisch und Stühle waren von einem Zaun und einer Pergola umgeben und so vor Wind und Sonne geschützt.

Να βρείτε το αντίθετο.

μακριά	_____
βορεινός, -ή, -ό	_____
αποκοιμιέμαι	_____
ενώνω	_____
τακτοποιώ	_____
κανονίζω	_____
επιζώ	_____
η παλιννόστηση	_____
η πατρίδα	_____
δυτικός, -ή, -ό	_____

Περιγράψτε μια οδό στο κέντρο μιας πόλης.

- Η οδός, η λεωφόρος, το στενορόμι, η άσφαλτος, το αλουμίνιο, η γραμμή, το αυτοκίνητο, το ημιφορτηγό, το φορτηγό, το γιωταχί, τα σπίτια, η ρεματιά, το ξεροστάλιασμα, το καλντερίμι...
- μονότονος, μακρινός, πέτρινος, σιδερένιος, με μεράκι, νοικοκυρεμένος, δίπατος, πλακόστρωτος, βαρετός, κανονικός...
- βουίζω, κυκλοφορώ, κανονίζω, ανασαίνω, φαντάζω, φουντώνω, συνδυάζω, σπρώχνω, παστρεύω, κυλάω...



Περιγράψτε την κατάσταση του γερμανικού δάσους και χρησιμοποιήστε λέξεις όπως:

- η αντίδραση, η νοσταλγία, η βροχή, η δεκαετία, η διάγνωση, η ζημιά, η διάσπαση, ο κορμός, το πεύκο, το έλατο, ο πλάτανος, η καρυδιά, το ξέφωτο, το έδαφος...
- στητός, όρθιος, φουντωτός, ολότελα, αναπότρεπτος, κομμένος, ασθενής, επιτακτικός, ζωντανός, ομαδικός, ουσιαστικός, πεντάμορφος...
- καρτερώ, βλάπτω, ακμάζω, αναποδογυρίζω, αρπάζω, βρωμάω, δημοσιεύω, ησυχάζω, θυμώνω, καλύτερεύω, κρίνω, λείπω, μαραζώνω, μαρτυρώ, μεγενθύνω, μειώνω, μουντζουρώνω, ξεριζώνω, ξολοθρεύω...

